

УДК 347.986

DOI 10.37566/2707-6849-2021-1(34)-2

Нана БАКАЯНОВА,
завідувач кафедри організації судових, правоохоронних
органів та адвокатури Національного університету
«Одеська юридична академія», доктор юридичних наук,
професор, заслужений юрист України
ORCID: 0000-0002-7669-0576

Андрій КУБАЄНКО,
доцент кафедри організації
судових,
правоохоронних органів та адвокатури
Національного університету
«Одеська юридична академія»,
кандидат юридичних наук, доцент,
ORCID: 0000-0002-6648-9764

ІНСТИТУТ СУДОВОГО КУРАТОРСТВА ТА НАДАННЯ МЕТОДИЧНОЇ ДОПОМОГИ СУДДЯМ В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. Відновлення економічного зростання в Україні і забезпечення довгострокової стабільності безпосередньо пов'язані із вдосконаленням системи судоустрою, підвищенням авторитету судової влади та рівня довіри до суддів. Належний стан системи судоустрою обумовлює проведення її модернізації у напрямках поступального поліпшення якості правосуддя; постійного моніторингу судової практики для вжиття своєчасних організаційних, кадрових, матеріально-технічних заходів розвитку судової влади та забезпечення її незалежності та самостійності.

Стратегія вдосконалення судоустрою та судочинства повинна формуватися виходячи з реалій сьогодення та тих проблем, які перешкоджають реалізації конституційного права громадян на судовий захист, міжнародних стандартів організації судової влади та здійснення правосуддя в Україні. Такий підхід не є

відмовою ані від фундаментальних цінностей справедливості і рівності перед законом, ані від кращих практик, напрацьованих у світі, адже він ґрунтується саме на них.

Водночас абстрактні цінності та організаційно-правові рішення, характерні для інших національних юрисдикцій, завжди трансформуються місцевим контекстом, тому їх механічне копіювання часто дає несподівані й непередбачувані результати. На відміну від цього проблемно-орієнтований підхід, що передбачає діагностування конкретних проблем, розуміння їх витоків і взаємозв'язків, страхує від недооцінки національного контексту.

Сьогодні значна увага приділяється організаційним, інституційним і соціокультурним аспектам функціонування системи судоустрою. Слід визнати, що поведінка учасників судочинства піддається впливу безлічі факторів, які перебувають як у межах формально-правового регулювання, так і поза ними та впливають на якість правосуддя.

Одним з питань, що потребують уваги, є відносини, які стосуються судового кураторства та надання методичної допомоги суддям.

Верховний Суд та апеляційні суди надають судам нижчих інстанцій методичну допомогу, формами якої є надання інформаційних листів судам нижчої інстанції, виїзд у регіони суддів Верховного Суду, надання рекомендацій. Ефективність надання методичної допомоги суддям сприяє єдності судової практики, яка передбачає однакове застосування судами всіх спеціалізацій та інстанцій норм матеріального та процесуального права.

З'ясування сутності інституту судового кураторства, перспективи його розвитку в Україні та значення надання методичної допомоги суддям є особливо актуальним у світлі судової реформи в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремим проблемам законодавчого визначення повноважень судів апеляційної та касаційної інстанції приділяли увагу І. Бейцун, М. Вільгушинський, М. Деменчук, В. Долежан, С. Ківалов, В. Маляренко, О. Петришин, А. Селіванов, Я. Романюк, С. Шевчук та ін. Проте слід констатувати, що комплексні дослідження щодо сучасних проблем надання методичної допомоги суддям в Україні не проводились.

Мета статті полягає у дослідженні проблемних питань інституту судового кураторства та значення надання методичної допомоги суддям.

Виклад основного матеріалу з обґрунтуванням отриманих результатів. Після Другої світової війни, коли виник гострий дефіцит професійних кадрів у судах, а судді, які прийшли в систему, мали слабку підготовку, практика «кураторства» була виправданою. Професійний рівень суддівського співтовариства у 50-х та 80-х роках минулого століття на пострадянському просторі вимагав подібної форми взаємодії. Судді-куратори закріплювалися за районними судами, виїжджали на

місця, підказували, як здійснювати правосуддя в складних справах. Кураторство було офіційно визнаним: наприклад, відповідно до ст. 34 Закону «Про судоустрій Української РСР» від 30 червня 1960 року обласний, міський суд проводить перевірки роботи районних народних судів, надає практичну допомогу в їх роботі, здійснює керівництво і контроль за їх діяльністю [1].

Звертаючись до етіології слова «куратор», варто згадати, що виникнення цього терміна пов'язується зі Стародавнім Римом, де у II столітті н. е. особам віком до 25 років дозволялося мати куратора у тому випадку, якщо вони самі не могли самостійно здійснювати свої цивільні права та нести обов'язки [2, с. 101]. Фактично куратор означає опікуна, піклувальника, а також особу, якій доручено спостереження за якою-небудь роботою [3, с. 80]. Тлумачення терміна призводить до чіткого розуміння певної несамотійності особи, стосовно якої діє куратор. Отже, виходячи зі смислового навантаження терміна, вбачається, що застосування термінів «куратор», «кураторство» є неприйнятним щодо діяльності судів та суддів.

Водночас надання вищими судами допомоги судам нижчого рівня у правильному застосуванні законодавства є для національного законодавства України усталеним інструментом забезпечення єдності судової практики, який передбачався ще Законом Української РСР «Про судоустрій України» від 5 червня 1981 року № 2022-X [4].

У Законі України «Про судоустрій України» від 7 лютого 2002 року № 3018-III у п. 4 частини першої ст. 26 визначалося, що апеляційні суди надають методичну допомогу в застосуванні законодавства місцевим судам. Аналогічне повноваження визначалося за Касаційним судом України, який надавав методичну допомогу судам нижчого рівня з метою однакового застосування норм Конституції України та законів у судовій практиці [5].

Законом України «Про судоустрій і статус суддів» від 7 липня 2010 року № 2453-VI було встановлено, що апеляційні суди та вищі спеціалізовані суди надають методичну допомогу судам нижчого рівня з метою однакового застосування норм Конституції та законів України у судовій практиці на основі її узагальнення та аналізу судової статистики; дають спеціалізованим судам нижчого рівня рекомендаційні роз'яснення з питань застосування законодавства щодо вирішення справ відповідної судової спеціалізації (п. 4 ч. 1 ст. 27, п. 4 ч. 1 ст. 32) [6].

Відповідно до ст. 29 чинного Закону України «Про судоустрій і статус суддів» голова апеляційного суду забезпечує виконання рішень зборів суддів апеляційного суду, організовує ведення та аналіз судової статистики, організовує вивчення та узагальнення судової практики, інформаційно-аналітичне забезпечення суддів з метою підвищення якості судочинства, здійснює інші повноваження [7].

Виходячи з цих положень законодавства та змісту статей 27, 128 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», питання надання методичної допомоги, порядку

її надання мають бути вирішені зборами суддів апеляційного суду як питання внутрішньої діяльності суду [7].

Законодавство встановлює низку гарантій, що забезпечують незалежність суддів при здійсненні правосуддя та забороняють будь-яке незаконне втручання у їх діяльність.

Так, суди здійснюють правосуддя самостійно, на основі Конституції і законів України, забезпечуючи при цьому верховенство права, і є незалежними від будь-якого незаконного впливу. Суддя має уникати будь-якого незаконного впливу на його діяльність, пов'язану зі здійсненням правосуддя, та бути незалежним у процесі прийняття рішень. Втручання у здійснення правосуддя, вплив на суд або суддів у будь-який спосіб забороняється і зумовлює відповідальність, встановлену законом. Незалежність судді під час здійснення правосуддя є передумовою дії принципу верховенства права та невід'ємною складовою справедливого суду [8, с. 44].

У найбільш загальному вигляді основні гарантії єдності судової практики окреслені у відповідних міжнародно-правових договорах. Наприклад, у ст. 2 Протоколу № 7 від 22 листопада 1984 року до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод [9] і п. 5 ст. 14 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, яким передбачено право на перегляд судового вироку судом вищої інстанції [10]. При цьому відповідно до ст. 9 Конституції України чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України [11].

Адміністративно-правові засади забезпечення однакового застосування законодавства судами України здебільшого визначені нормами профільного Закону України «Про судоустрій і статус суддів», які лише деталізують і розвивають конституційні засади і принципи організації та функціонування судової системи України, у тому числі в частині забезпечення єдності судової практики.

У п. 3 частини першої ст. 27 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» передбачено надання апеляційними судами місцевим судам методичної допомоги в застосуванні законодавства [7], проте умови, межі та порядок надання такої допомоги законодавчо не визначені.

Конституційний принцип незалежності і самостійності суддів (ст. 129 Конституції України) [11], не допускаючи будь-якого втручання у процес відправлення ними правосуддя, зумовлює здебільшого факультативний, дорадчий характер зазначеної методичної допомоги.

На доцільності підготовки вищими судовими органами рекомендацій з поліпшення якості судових рішень для судів нижчого рівня наголошується й у п. 71 Висновку № 11 (2008) Консультативної ради європейських суддів для Комітету Міністрів Ради Європи щодо якості судових рішень [12]. Такі роз'яснення спрямовані на попередження та усунення існуючих суперечностей і колізій розуміння та

застосування норм права в судовій практиці. Рекомендаційний характер роз'яснень дещо обмежує їх практичне використання судами, що водночас відповідає принципу самостійності суддів у відправленні правосуддя.

Наразі апеляційні суди наділені правом здійснювати в передбачених законом процесуальних формах перегляд рішень нижчих судів. Право вищого суду скасовувати і змінювати судові рішення нижчого суду зумовлює, що судді виносять рішення, звертаючись до практики вищого суду з певних категорій справ. Такий підхід є виправданим, оскільки спрямований на забезпечення єдності судової практики.

Подібну позицію висловлювали свого часу Я. Романюк і І. Бейцун, зазначаючи, що судді Верховного Суду України повинні сприяти формуванню правильної та однакової судової практики також і шляхом активізації роботи з підвищення кваліфікації суддів через читання лекцій, підготовки відповідних публікацій тощо [13, с.38].

Суди мають бути самі зацікавлені вивчати судову практику (насамперед вищих судів) і керуватись нею з метою ухвалення дійсно правосудних рішень, які не будуть скасовані у вищих судових інстанціях. Уніфікація судової практики сприяє зменшенню навантаження на суди, тому що зацікавлені суб'єкти знають, як вирішуються подібні справи, орієнтиром розгляду яких слугують рішення судів вищих інстанцій [14, с. 308].

В умовах судової реформи особливого значення набувають питання взаємодії судів, зокрема й здійснення позапроцесуальних повноважень судів, які реалізуються при виконанні так званих забезпечувальних функцій. Доволі проблемним залишається й подолання певного формалізму у відношенні до методичної допомоги з боку апеляційних судів.

У процесі здійснення позапроцесуальних повноважень судів відбувається взаємодія, яка проявляється, зокрема, у здійсненні апеляційними судами аналізу судової статистики, вивченні та узагальненні судової практики, наданні судам нижчого рівня методичної допомоги щодо застосування законодавства. Одержані в результаті аналізу судової статистики та узагальнення судової практики дані мають стати підґрунтям для виправлення помилок, допущених при розгляді справ, зразком правильного й однакового застосування судами чинного законодавства України, а також, за необхідності, – підставою для внесення до нього змін.

Водночас слід погодитись із М. Деменчук, відповідно до думки якої методична допомога має орієнтовний характер, стосується вирішення існуючих проблем застосування норм матеріального чи процесуального права, і в жодному разі не містить зауважень або критики чи пропозицій щодо вирішення конкретних справ, які перебували у провадженні тих чи інших судів чи суддів [15, с. 33].

У розвиток цієї точки зору варто наголосити, що подання дисциплінарних скарг на суддів судьями-кураторами або головою апеляційного суду за результатами здійснення методичної допомоги має ознаки наглядових повноважень, зовнішнього

впливу та не відповідає вимогам чинного законодавства України про судоустрій і статус суддів. З цих підстав така практика не може сприйматися як належна.

У контексті дослідження варто звернутися до практичного досвіду надання апеляційними судами методичної допомоги.

Так, Методичними рекомендаціями щодо надання Хмельницьким апеляційним судом місцевим судам методичної допомоги в застосуванні законодавства [16] визначено, що з урахуванням необхідності забезпечення незалежності та неупередженості суддів місцевих судів надання останнім методичної допомоги в застосуванні законодавства не може мати характеру втручання в діяльність судді при здійсненні правосуддя та не є незаконним впливом на його професійну діяльність. Будь-яка рекомендація, порада, думка щодо тлумачення законодавства тощо, яка виходить від судді-куратора, не може вважатися вказівкою, обов'язковою для виконання, та не звільняє суддю місцевого суду від самостійного виконання своїх професійних обов'язків незалежно, виходячи виключно з фактів, установлених на підставі власної оцінки доказів, розуміння закону, верховенства права, що є гарантією справедливого розгляду справи в суді, незважаючи на будь-які зовнішні впливи, стимули, загрози, втручання або публічну критику.

Для надання методичної допомоги в застосуванні законодавства місцевим судам у Хмельницькому апеляційному суді запроваджена система кураторства: кожен суддя апеляційного суду, в тому числі судді, що займають адміністративні та виборні посади, виконує обов'язки територіального судді-куратора.

Відповідно до наказу голови Хмельницького апеляційного суду за кожним місцевим судом має бути закріплений щонайменше один суддя апеляційного суду з судової палати кожної спеціалізації, при цьому залежно від обставин, що мають значення, може бути закріплено як декілька суддів однієї палати за одним місцевим судом, так і декілька місцевих судів за одним суддею-куратором [16].

Науковий аналіз дозволяє виявити певні недоліки застосованого підходу. По-перше, визначення суддів-кураторів, які надають місцевим судам методичну допомогу в застосуванні законодавства, не передбачено чинним законодавством про судоустрій і статус суддів. Як вже зазначалося вище, незважаючи на те, що за радянських часів термін «суддя-куратор» був усталений, сучасні підходи вимагають відмови від застосування цього терміна як такого, що не відповідає принципам організації та діяльності судової влади.

По-друге, вбачається, що не слід обмежувати напрями методичної роботи кураторством. Практична реалізація повноваження апеляційного суду з надання місцевим судам методичної допомоги пов'язується з різними видами надання такої допомоги.

Так, у правовій літературі зазначалося, що основними (найбільш поширеними) формами територіальної, спеціалізованої та інстанційної взаємодії судів під час надання методичної допомоги є:

1) організаційні форми взаємодії – підготовка, організація та проведення очних і заочних нарад, семінарів, обговорень, конференцій, засідань робочих груп, круглих столів, зустрічей, листування;

2) підготовка, розробка, видання й поширення роз'яснювально-методичних матеріалів – методичних рекомендацій, оглядових (інформаційних) листів, довідок, інформації, статистичних аналізів, наукових висновків, узагальнень, наукових та інформаційних видань (друкованих засобів масової інформації, підручників, науково-практичних коментарів, збірників наукових статей і тез доповідей), організація та наповнення баз правових позицій, рекомендацій пленуму Верховного Суду, висновки, рекомендації Науково-консультативної ради при Верховному Суді;

3) укладання й виконання адміністративних договорів (договорів про співробітництво) [17].

Наділення апеляційного суду повноваженням з надання місцевим судам методичної допомоги в застосуванні законодавства відповідно до п. 3 частини першої ст. 27 «Про судоустрій і статус суддів» зумовлює активну діяльність суду та його керівника з реалізації цього повноваження, наявність важелів реагування на проблеми у здійсненні цього напрямку роботи суду.

Визначення ефективних способів здійснення зазначених повноважень потребує подальших досліджень механізмів поліпшення якості судових рішень, усунення існуючих суперечностей і колізій розуміння та застосування норм права у судовій практиці.

Висновки. Терміни «куратор», «кураторство» є неприйнятними щодо діяльності судів і суддів за своїм змістовим навантаженням та не відповідають конституційному принципу незалежності суддів. Подання дисциплінарних скарг на суддів за результатами здійснення суддями-кураторами методичної допомоги має ознаки наглядових повноважень, зовнішнього впливу, що не відповідає вимогам чинного законодавства України про судоустрій і статус суддів.

Практична реалізація повноваження апеляційного суду з надання місцевим судам методичної допомоги пов'язана з різними формами взаємодії. Надання методичної допомоги вищими судовими органами судам нижчого рівня з метою поліпшення якості судових рішень відображається на стані єдності судової практики, якості судових рішень, що зумовлює подальше удосконалення діяльності судів і суддів у цій сфері.

Перелік використаних джерел

1. *Про судоустрій Української РСР: Закон від 30 червня 1960 року. Відомості Верховної Ради Української РСР. 1960. № 23 (втратив чинність).*

2. Багатомовний юридичний словник-довідник / І. О. Голубовська, В. М. Шовковий, О. М. Лефтерова та ін. Київ: Вид.-поліграф. центр «Київський університет», 2012. 543 с.
3. Велика українська енциклопедія. Тематичний реєстр гасел з напрямку «Юридичні науки» / укл.: В. Л. Бабка, М. М. Шумило; за ред. д. і. н., проф. А. М. Киридон. Київ: Держ. наук. установа «Енциклопедичне вид-во», 2017. 152 с.
4. Про судоустрій України: Закон УРСР від 05 червня 1981 року № 2022-X. Відомості Верховної Ради. 1981. № 24. Ст. 357 (втратив чинність).
5. Про судоустрій України: Закон України від 07 лютого 2002 року № 3018-III. Відомості Верховної Ради України. 2002. № 27–28. Ст. 180 (втратив чинність)
6. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 07 липня 2010 року № 2453-VI. Відомості Верховної Ради України. 2010. № 41–42, № 43, № 44–45. Ст. 529 (втратив чинність).
7. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02 червня 2016 року № 1402-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2016. № 31. Ст. 545.
8. Маляренко В. Т. Щодо головних проблем судової влади в Україні. Слово Національної школи суддів України. 2013. № 1. С. 39–49.
9. Протокол № 7 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод від 22 листопада 1984 року. Офіційний вісник України. 2006. № 32. Ст. 2375.
10. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16 грудня 1966 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text
11. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
12. Висновок № 11 (2008) Консультативної ради європейських суддів до уваги Комітету Міністрів Ради Європи щодо якості судових рішень. URL: http://court.gov.ua/userfiles/visn_11_2008.pdf
13. Романюк Я. М. Єдність судової практики: теоретичні засади забезпечення та вдосконалення законодавчого регулювання. Вісник Верховного Суду України. 2012. № 5. С. 37–42.
14. Шевчук С. В. Забезпечення єдності судової практики в умовах існування спеціалізованої юрисдикції. Право України. 2013. № 9. С. 306–324.
15. Деменчук М. О. Роль Верховного Суду у забезпеченні єдності судової практики: монографія. Одеса: Фенікс, 2019. 176 с.
16. Методичні рекомендації щодо надання Хмельницьким апеляційним судом місцевим судам методичної допомоги в застосуванні законодавства: затверджено рішенням зборів суддів Хмельницького апеляційного суду № 6 від 25 січня 2019 року. URL: https://kma.court.gov.ua/sud4820/info_sud/lokalni/metodychni

17. Вільгушинський М. Й. Суди загальної юрисдикції у системі взаємовідносин із суб'єктами владних повноважень та громадськістю: дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.10 / Нац. ун.-т «Одеська юридична академія». Одеса, 2013. 440 с.

References

1. *On the Judiciary of the Ukrainian SSR: Law of June 30, 1960. Information of the Verkhovna Rada of the Ukrainian SSR. 1960. № 23 (repealed) [ukr.]*
2. Golubovska I. O., Shovkovy V. M., Lefterova O. M. (2012) *Multilingual legal dictionary-reference book*. Kyiv: Publishing and Printing Center «Kyiv University», 543 p. [ukr.]
3. *Great Ukrainian encyclopedia. Thematic register of slogans in the field of «Legal Sciences» (2017) Compilers: Babka V. L., Shumilo M. M.; for order. prof. Kiridon A. M. Kyiv: State Scientific Institution «Encyclopedic Publishing House», 152 p. [ukr.]*
4. *On the Judiciary of Ukraine: Law of the Ukrainian SSR of 05.06.1981 № 2022-X. Information of the Verkhovna Rada. 1981. № 24. Article 357 (repealed). [ukr.]*
5. *Law of Ukraine № 3018-III On the Judiciary of Ukraine (2002) As amended up to Act of February 7, 2002. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3018-14#Text> (repealed) [ukr.]*
6. *Law of Ukraine №2453-VI On the judiciary and the status of judges (2010). As amended up to Act of July 7, 2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2453-17> (repealed) [ukr.]*
7. *Law of Ukraine № 1402-VIII On the judiciary and the status of judges (2016). As amended up to Act of June 20, 2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19> [ukr.]*
8. Malyarenko V. T. (2013) *Regarding the main problems of the judiciary in Ukraine. Word of the National School of Judges of Ukraine, 1, 39–49. [ukr.]*
9. *Protocol № 7 (1984) to the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms of November 22. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_804#Text [ukr.]*
10. *International Covenant on Civil and Political Rights of December 16, 1966. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text [ukr.]*
11. *Constitution of Ukraine (1996). As amended up to Act of January 01, 2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> [ukr.]*
12. *Conclusion № 11 (2008) of the Advisory Council of European Judges to the Committee of Ministers of the Council of Europe on the quality of judgments. URL: http://court.gov.ua/userfiles/visn_11_2008.pdf [ukr.]*

13. Romanyuk Y. M. (2012) *Unity of judicial practice: theoretical principles of ensuring and improving legislative regulation. Bulletin of the Supreme Court of Ukraine*, 5, 37–42. [ukr.]

14. Shevchuk S. V. (2013) *Ensuring the unity of judicial practice in the existence of a specialized jurisdiction. Law of Ukraine*, 9, 306–324. [ukr.]

15. Demenchuk M. O. (2019) *The role of the Supreme Court in ensuring the unity of judicial practice: a monograph. Odessa: Phoenix. 176 p.* [ukr.]

16. *Methodical recommendations on the provision of methodological assistance by the Khmelnytsky Court of Appeal to local courts in the application of the legislation: approved by the decision of the meeting of judges of the Khmelnytsky Court of Appeal № 6 of January 25, 2019. URL: https://kma.court.gov.ua/sud4820/info_sud/lokalni/metodychni* [ukr.]

17. Vilgushinsky M. Y. (2013) *Courts of general jurisdiction in the system of relations with the subjects of power and the public: dis. ... Dr. Jurid. Sciences: 12.00.10 / Nat. University «Odessa Law Academy». Odessa.* [ukr.]

БАКАЯНОВА Н., КУБАЄНКО А. Інститут судового кураторства та надання методичної допомоги суддям в Україні.

У статті аналізуються сучасні проблеми інституту судового кураторства та значення надання методичної допомоги суддям з урахуванням історичного досвіду. Вказується, що надання методичної допомоги суддям є особливо важливим в умовах сьогодення, адже це забезпечує здійснення справедливого та неупередженого правосуддя. Формування єдиної судової практики можливе лише за умови однакового застосування судами всіх спеціалізацій та інстанцій норм матеріального та процесуального права, оскільки для кожного за одних і тих же обставин закон повинен застосовуватися однаково. В статті наголошується, що терміни «куратор», «кураторство» є неприйнятними щодо діяльності судів та суддів за своїм змістовим навантаженням і не відповідають конституційному принципу незалежності суддів. Обумовлюється необхідність законодавчого регулювання надання методичної допомоги вищими судовими органами судам нижчого рівня з метою поліпшення якості судових рішень та діяльності судів у цій сфері.

Ключові слова: методична допомога, судове кураторство, повноваження суддів, форми методичної допомоги.

БАКАЯНОВА Н., КУБАЕНКО А. Институт судебного кураторства и оказание методической помощи судьям в Украине.

В статье анализируются современные проблемы института судебного кураторства и значение предоставления методической помощи судьям с учетом исторического опыта. Указывается, что предоставление методической помощи судьям особенно важно в современных условиях, ведь это обеспечивает осуществление справедливого и беспристрастного правосудия. Формирование единой судебной практики возможно лишь при условии единообразного применения судами всех специализаций и инстанций норм материального и процессуального права, поскольку для каждого при одних и тех же обстоятельствах закон должен применяться одинаково. В статье отмечается, что термины «куратор», «кураторство» неприемлемы в деятельности судов и судей по своей смысловой нагрузке и не соответствуют конституционному принципу независимости судей. Обуславливается необходимость законодательного регулирования предоставления методической помощи высшими судебными органами судам низшего уровня с целью улучшения качества судебных решений и деятельности судов в этой сфере.

Ключевые слова: методическая помощь, судебное кураторство, полномочия судей, формы методической помощи.

BAKALANOVA N.M., KUBAIENKO A.V. Institute of the judicial supervision and the provision of methodological assistance to judges in Ukraine.

The paper is devoted to analysis of the current concerns of the judicial supervision and significance of the provision of methodological assistance to judges considering the historical experience. It is indicated that provision of the methodological assistance to judges is particularly important under current conditions as it ensures administration of fair and impartial justice. Every person's right to fair trial based on supremacy of the law is achieved via accomplishing certain powers both procedural nature and out-of-court procedures. Procedural powers of the court are realized during consideration of a case by the corresponding judicial jurisdiction while the out-of-court powers are accomplished when ensuring so-called functions which main objective is to provide for the unified judicial practice. Formation of the unified judicial practice can be achieved provided a similar application of all norms of the law of substance and procedural law only because the law should equally apply to everybody under similar circumstances.

The paper states that delegation of powers to the court of appeal, as regards provision of the methodological assistance to local courts in administration of legislation, preconditions certain activity of the court and its chairman aimed at accomplishing this authority and

presence of the levers to respond to problems arising in the judicial practice. Practical exercise of powers by the court of appeal, as regards provision of the methodological assistance to local courts, may not be connected with the institute of supervision only because there exist other kinds of such assistance provision.

It is emphasized in the paper that the terms «supervisor» and «supervision» may not refer to the activity of courts and judges as regards the meaning, and do not meet the constitutional principle of the independence of judges. The authors indicate that filing a disciplinary complaint against judges in connection with the results of the methodological assistance which the supervising judges provide contains signs of the supervision powers and external influence that doesn't meet the requirements of the effective legislation of Ukraine concerning judicial machinery and status of judges. The conclusions state a necessity of the legislative regulation of the methodological assistance which the higher judicial courts provide to the lower level courts to improve quality of court judgments and court activity in this sphere.

Keywords: methodological assistance, court supervision, powers of judges, forms of the methodological assistance.